

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2020. gada 16. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Imigrācijas politika – Tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos – Direktīva 2003/86/EK – 4. panta 1. punkts – Jēdziens “nepilngadīgs bērns” – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24. panta 2. punkts – Bērna interešu prioritāte – Pamattiesību hartas 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Apgādnieka bērni, kas sasnieguši pilngadību lēmuma pieņemšanas procesa vai tiesvedības sakarā ar lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos, laikā

Apvienotajās lietās C-133/19, C-136/19 un C-137/19

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Conseil d'État* (Beļģija) iesniedza ar 2019. gada 31. janvāra lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2019. gada 19. februārī (C-133/19) un 2019. gada 20. februārī (C-136/19 un C-137/19), tiesvedībās

B. M. M. (C-133-19 un C-136/19),

B. S. (C-133/19),

B. M. (C-136/19),

B. M. O. (C-137/19)

pret

État belge,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*], tiesneši L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] (referente), J. Malenovskis [*J. Malenovský*], F. Biltšens [*F. Biltgen*] un N. Vāls [*N. Wahl*],

ģenerālvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 30. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– B. M. M., B. S., B. M. un B. M. O. vārdā – *A. Van Vyve, avocate,*

* Tiesvedības valoda – franču.

- Beļģijas valdības vārdā – *P. Cottin*, kā arī *C. Pochet* un *C. Van Lul*, pārstāvji, kuriem palīdz *E. Derriks*, *G. van Witzenburg* un *M. de Sousa Marques E Silva*, *avocats*,
- Vācijas valdības vārdā – *R. Kanitz* un *J. Möller*, pārstāvji,
- Austrijas valdības vārdā – *J. Schmoll*, pārstāve,
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *M. Condou-Durande*, pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2020. gada 19. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvu 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas (OV 2003, L 251, 12. lpp.) un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībā starp B. M. M. (C-133/19 un C-136/19), B. S. (C-133/19), B. M. (C-136/19) un B. M. O. (C-137/19), Gvinejas pilsoņiem, no vienas puses, un *État belge* [Beļģijas valsti], no otras puses, par pieteikumu izsniegt vīzu ģimenes atkalapvienošanās nolūkā noraidīšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesību akti

- 3 Saskaņā ar Direktīvas 2003/86 2., 4., 6., 9. un 13. apsvērumu:

“(2) Pasākumi attiecībā uz ģimeņu atkalapvienošanas jānosaka saskaņā ar pienākumu aizsargāt ģimeni un ievērot ģimenes dzīves tiesības, kas paustas daudzos starptautisko tiesību aktos. Šī direktīva ievēro pamattiesības un ņem vērā principus, kurus jo īpaši atzīst [1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās] Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pants un [Harta].

[..]

(4) Ģimeņu atkalapvienošanās ir līdzeklis, lai padarītu iespējamu ģimenes dzīvi. Veicinot trešo valstu pilsoņu integrāciju dalībvalstī, ģimeņu atkal apvienošana palīdz radīt kultūrsociālo stabilitāti, kas veicina arī ekonomisko un sociālo kohēziju – Kopienas pamatmērķi, kas noteikts līgumā.

[..]

(6) Lai aizsargātu ģimeni un nodibinātu vai saglabātu ģimenes dzīvi, pamatojoties uz vienotiem kritērijiem, jānosaka materiālie nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai.

[..]

(9) Ģimenes atkalapvienošanās visos gadījumos attiecas uz kodolģimenes locekļiem, t.i., uz laulāto un nepilngadīgiem bērniem.

[..]

- (13) Jāparedz tādu noteikumu pakete, kas reglamentē ģimenes atkalapvienošanās un ģimenes locekļu iebraukšanas un uzturēšanās pieteikumu izskatīšanas procedūru. Šādai procedūrai jābūt efektīvai un pārbaudāmai, ņemot vērā dalībvalstu pārvaldes iestāžu parasto darba slodzi, kā arī caurredzamai un taisnīgai, lai piedāvātu iesaistītajām personām atbilstošu tiesisko noteiktību.”

4 Direktīvas 2003/86 1. pants ir formulēts šādi:

“Šīs direktīvas mērķis ir paredzēt nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā.”

5 Šīs direktīvas 4. pantā ir paredzēts:

“1. Saskaņā ar šo direktīvu un ievērojot IV nodaļā izklāstītos noteikumus, kā arī 16. pantu, dalībvalstis atļauj šādu ģimenes locekļu iebraukšanu un uzturēšanos:

- a) apgādnieka laulātais;
- b) apgādnieka vai viņa/viņas laulātā nepilngadīgi bērni, arī bērni, kas adoptēti saskaņā ar atbilstošās dalībvalsts kompetento iestāžu lēmumu vai lēmumu, kas ir automātiski piemērojams šīs dalībvalsts starptautisku saistību dēļ vai ir jāatzīst saskaņā ar starptautiskām saistībām;
- c) apgādnieka nepilngadīgi bērni, arī adoptēti bērni, ja apgādniekam pār tiem ir aizbildnība un bērni ir atkarīgi no viņa vai viņas. Dalībvalstis var atļaut atkalapvienošanās ar bērniem, par kuriem aizbildnība ir dalīta, ar noteikumu, ka otra puse, kas daļa aizbildnību ir devusi savu piekrišanu;
- d) laulātā nepilngadīgi bērni, arī adoptēti bērni, ja laulātajam pār tiem ir aizbildnība, un bērni ir atkarīgi no viņa vai viņas. Dalībvalstis var atļaut atkalapvienošanās ar bērniem, par kuriem aizbildnība ir dalīta, ar noteikumu, ka otra puse, kas daļa aizbildnību, ir devusi savu piekrišanu.

Šajā pantā minētie nepilngadīgie bērni nedrīkst būt pārsnieguši pilngadību, ko nosaka attiecīgās dalībvalsts tiesību akts, un nedrīkst būt precējušies.

[..]”

6 Minētās direktīvas 5. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis paredz, vai apgādniekam vai viņa ģimenes locekļiem attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm nepieciešams iesniegt pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos, lai īstenotu ģimenes atkalapvienošanās tiesības.

2. Pieteikumam pievieno dokumentārus pierādījumus par ģimenes attiecībām un pierādījumus par atbilstību 4. un 6. pantā paredzētajiem noteikumiem un, vajadzības gadījumā, 7. un 8. panta noteikumiem, kā arī ģimenes locekļa(-u) ceļošanas dokumentu apstiprinātas kopijas.

Nepieciešamības gadījumā, lai iegūtu pierādījumus par ģimenes attiecību esamību, dalībvalstis var rīkot pārrunas ar apgādnieku un viņa/viņas ģimenes locekļiem un veikt citu izmeklēšanu, ko uzskata par vajadzīgu.

[..]

4. Personai, kas iesniegusi pieteikumu, dalībvalsts kompetentās iestādes pēc iespējas ātrāk sniedz rakstveida paziņojumu par lēmumu jebkurā gadījumā, bet ne vēlāk kā deviņus mēnešus pēc pieteikuma iesniegšanas datuma.

Izņēmuma gadījumos, kas saistīti ar iesnieguma izskatīšanas sarežģītību, pirmajā daļā minēto termiņu var pagarināt.

Ja pieteikums ir noraidīts, jānorāda šāda lēmuma iemesli. Visas sekas, kas izriet no tā, ka lēmums nav pieņemts pirmajā daļā paredzētajā termiņā, nosaka atbilstošās dalībvalsts tiesību akti.

5. Izskatot pieteikumu, dalībvalstis pienācīgi izvērtē nepilngadīgo bērnu intereses.”

7 Atbilstoši šīs pašas direktīvas 16. panta 1. un 2. punktam:

“1. Dalībvalstis var noraidīt pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkos, vai, vajadzības gadījumā, atsaukt vai atteikties atjaunot ģimenes locekļu uzturēšanās atļauju, ja ir šādi apstākļi:

a) šajā direktīvā paredzētie nosacījumi vairs nav ievēroti.

[..]

2. Dalībvalstis var arī noraidīt pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkos, vai atsaukt vai atteikties atjaunot ģimenes locekļu uzturēšanās atļauju, ja konstatē, ka:

a) ir izmantota nepatiesa vai maldinoša informācija, viltoti vai falsificēti dokumenti, īstenota krāpšana citā veidā vai izmantoti citi nelikumīgi līdzekļi;

[..].”

8 Direktīvas 2003/86 18. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka apgādnieks un/vai viņa/viņas ģimenes locekļi ir tiesīgi apstrīdēt lēmumu, ja ģimenes atkalapvienošanās pieteikums ir noraidīts vai uzturēšanās atļauja vai nu nav atjaunota, vai ir atsaukta, vai paredzēta izraidīšana.

Atbilstošās dalībvalstis paredz procedūru un kompetenci, saskaņā ar kuru ir izpildītas pirmajā daļā noteiktās tiesības.”

Beļģijas tiesības

9 *Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers* [1980. gada 15. decembra Likuma par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu] (*Moniteur belge*, 1980. gada 31. decembris, 14584. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlīstas faktiem (turpmāk tekstā – “1980. gada 15. decembra likums”), 10. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

“Ievērojot 9. un 12. pantu, uzturēšanās tiesības ilgāk par trim mēnešiem Karalistē piešķir šādām personām:

[..]

4° šādiem ģimenes locekļiem, kas pievienojas ārvalstniekam, kurš ir uzņemts vai kuram ir atļauts kopš vismaz 12 mēnešiem neierobežotu laiku uzturēties Karalistē, vai kuram ir atļauts kopš vismaz 12 mēnešiem tur apmesties. Šis 12 mēnešu termiņš tiek atcelts, ja laulība vai reģistrētas partnerattiecības pastāvēja pirms ārvalstnieka, kuram paredzēts pievienoties, ierašanās Karalistē, vai ja viņiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns, vai ja runa ir par ārvalstnieka, kurš ir atzīts par bēgli vai kuram ir piešķirta alternatīvā aizsardzība, ģimenes locekļiem:

- viņa laulātajam, kurš ir ārvalstnieks, vai ārvalstniekam, ar kuru viņam ir reģistrētas partnerattiecības, kas Beļģijā ir pielīdzinātas laulībai, un kurš dzīvos kopā ar viņu, ar nosacījumu, ka abas attiecīgās personas ir sasniegušas 21 gada vecumu. Šo minimālo vecumu tomēr samazina līdz 18 gadiem, ja laulāto attiecības vai reģistrētās partnerattiecības ir pastāvējušas jau pirms ārvalstnieka, kuram paredzēts pievienoties, ierašanās Karalistē;
- viņu bērniem, kas dzīvos kopā ar viņiem pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas un nesastāv laulībā;
- ārvalstnieka, kuram paredzēts pievienoties, vai laulātā vai reģistrētā partnera, kas minēts pirmajā ievilkumā, bērniem, kas dzīvos kopā ar viņiem pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas un nesastāv laulībā, ciktāl ārvalstniekam, kuram paredzēts pievienoties, viņa laulātajam vai reģistrētajam partnerim ir aizgādības tiesības un atbildība, un kopīgas aizgādības gadījumā – ar nosacījumu, ka otra persona ar aizgādības tiesībām ir devusi savu piekrišanu;

[..].”

10 Šī likuma 10.*ter* panta 3. punktā ir paredzēts:

“Ministrs vai viņa pārstāvis var nolemt noraidīt uzturēšanās atļaujas, kas ilgāka par trim mēnešiem, pieteikumu [..] vai nu tad, ja ārvalstnieks [..] ir izmantojis nepatiesu vai maldinošu informāciju vai neīstus vai viltotus dokumentus vai rīkojies krāpnieciski, vai izmantojis citus nelikumīgus līdzekļus (kam ir izšķiroša nozīme), lai iegūtu šādu atļauju [..].”

11 Minētā likuma 12.*bis* pantā ir paredzēts:

“§ 1 Ārvalstniekam, kurš paziņo, ka uz to attiecas kāds no 10. pantā minētajiem gadījumiem, ir jāiesniedz pieteikums Beļģijas diplomātiskajam vai konsulārajam pārstāvim, kura kompetencē ir viņa dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta ārvalstīs.

[..]

§ 2 [..]

Pieteikuma iesniegšanas datums ir datums, kurā ir iesniegti visi šie dokumenti saskaņā ar *loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé* [2004. gada 16. jūlija Likuma par Starptautisko privāttiesību kodeksu] vai starptautiskām konvencijām, kas reglamentē šo pašu jomu, 30. pantu.

Lēmumu par uzturēšanās atļauju pieņem un paziņo iespējami ātri un ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc otrajā daļā minētā pieteikuma iesniegšanas dienas. [..]

Izņēmuma gadījumos, kas saistīti ar pieteikuma izskatīšanas sarežģītību [..], ministrs vai viņa pilnvarotais pārstāvis, pieņemot motivētu lēmumu, šo termiņu var divas reizes pagarināt – katrreiz uz trim mēnešiem, to paziņojot pieteikuma iesniedzējam.

Ja, beidzoties deviņu mēnešu termiņam no pieteikuma iesniegšanas dienas, kas vajadzības gadījumā saskaņā ar piekto daļu ir ticis pagarināts, lēmums nav pieņemts, ir jāpiešķir uzturēšanās atļauja.

[..]

§ 7 Izskatot pieteikumu, pienācīgi tiek ņemta vērā bērna interešu prioritāte.”

12 Šī paša likuma 39/56. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Ārvalstnieks, kurš pamato kaitējumu vai interesi, var iesniegt [*Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē] (Beļģija)] 39/2. pantā minētās prasības”.

Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

- 13 No iesniedzējtiesas lēmumiem izriet, ka 2012. gada 20. martā B. M. M., trešās valsts valstspiederīgais, kuram Beļģijā ir bēgļa statuss, savu nepilngadīgo bērnu B. S., B. M. un B. M. O. vārdā Beļģijas vēstniecībā Konakri (Gvineja) iesniedza pieteikumus uzturēšanās atļaujas saņemšanai ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 10. panta 1. punkta pirmās daļas 4. punkta trešo ievilkumu. 2012. gada 2. jūlijā šie pieteikumi tika noraidīti.
- 14 2013. gada 9. decembrī B. M. M. Beļģijas vēstniecībā Dakarā (Senegāla) savu nepilngadīgo bērnu B. S., B. M. un B. M. O. vārdā iesniedza jaunus uzturēšanās atļaujas pieteikumus, pamatojoties uz tām pašām 1980. gada 15. decembra likuma normām.
- 15 Ar trīs 2014. gada 25. marta lēmumiem Beļģijas kompetentās iestādes, piemērojot 1980. gada 15. decembra likuma 10.b panta 3. punktu, noraidīja šos uzturēšanās atļauju pieteikumus, pamatojoties uz to, ka B. S., B. M. un B. M. O. esot izmantojuši nepatiesu vai maldinošu informāciju vai viltotus vai falsificētus dokumentus vai ir izmantojušas krāpšanu vai citus nelikumīgus līdzekļus, lai saņemtu lūgtās atļaujas. Attiecībā uz B. S. un B. M. O. šīs iestādes norādīja, ka savā uzturēšanās atļaujas pieteikumā viņi bija paziņojuši, ka ir dzimuši attiecīgi 1999. gada 16. martā un 1996. gada 20. janvārī, savukārt B. M. M. savā patvēruma pieteikumā bija norādījis, ka viņi ir dzimuši attiecīgi 1997. gada 16. martā un 1994. gada 20. janvārī. Attiecībā uz B. M. O. minētās iestādes uzsvēra, ka B. M. M. savā patvēruma pieteikumā nebija deklarējis šī bērna esamību.
- 16 2014. gada 25. marta noraidošo lēmumu pieņemšanas datumā saskaņā ar prasītāju pamatlietā paziņojumiem B. S. un B. M. vēl bija nepilngadīgi, bet B. M. O. bija sasniedzis pilngadību.
- 17 2014. gada 25. aprīlī B. M. M. un B. S. (lieta C-133/19), B. M. M. un B. M. (lieta C-136/19) un B. M. O. (lieta C-137/19) *Conseil du contentieux des étrangers* cēla prasības par minēto noraidošo lēmumu apturēšanu un atcelšanu. Ar 2015. gada 10. septembra, 2016. gada 7. janvāra un 2017. gada 24. oktobra vēstulēm ieinteresētās personas lūdza šai tiesai lemt par viņu prasībām.
- 18 Ar 2018. gada 31. janvāra spriedumiem *Conseil du contentieux des étrangers* noraidīja prasības kā nepieņemamas intereses celt prasību neesamības dēļ. Atgādinājusi, ka saskaņā ar pastāvīgo valsts judikatūru prasītāja interesei celt prasību ir jāpastāv prasības celšanas brīdī un jāturpina pastāvēt līdz sprieduma pasludināšanai, šī tiesa norādīja, ka šajā lietā, ja tiek atcelti pamatlietā aplūkotie noraidošie lēmumi un Beļģijas kompetento iestāžu pienākums pārskatīt uzturēšanās atļaujas pieteikumus, tā katrā ziņā vairs nevar tikt apmierināta, jo šobrīd, pat ņemot vērā šajos pieteikumos paziņotos dzimšanas datumus, B. S., B. M. un B. M. O. ir sasnieguši pilngadību un tārad vairs neatbilst tiesību normās, kas reglamentē ģimenes atkalapvienošanos attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, paredzētajiem nosacījumiem.
- 19 Prasītāji pamatlietā iesniedza kasācijas sūdzības *Conseil d'État* [Valsts padomē] (Beļģija). Viņi būtībā norāda, ka *Conseil du contentieux des étrangers* izmantotajā interpretācijā, pirmkārt, nav ievērots Savienības tiesību efektivitātes princips, ciktāl ar to B. S., B. M. un B. M. O. tiek liegts izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos, kas garantētas Direktīvas 2003/86 4. pantā, un, otrkārt, ir

pārkāptas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, liedzot tiem iespēju celt prasību par pamatlietā aplūkotojumiem noraidošajiem lēmumiem, lai gan tie – attiecībā uz lietām C-133/19 un C-136/19 – tika ne tikai pieņemti, bet gan arī apstrīdēti tad, kad prasītāji vēl bija nepilngadīgi.

- 20 Šajā ziņā *Conseil d'État* norāda, ka Tiesa 2018. gada 12. aprīļa spriedumā A un S (C-550/16, EU:C:2018:248) ir nospriedusi, ka Direktīvas 2003/86 2. panta f) punkts, skatīts kopā ar šīs direktīvas 10. panta 3. punkta a) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka par “nepilngadīgo” šīs tiesību normas izpratnē ir jā kvalificē trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kurš savas iecelšanas dalībvalsts teritorijā un patvēruma pieteikuma iesniegšanas šajā valstī brīdī bija jaunāks par 18 gadiem, bet kurš patvēruma procedūras laikā sasniedz pilngadības vecumu un kuram vēlāk tiek atzīts bēgļa statuss.
- 21 Tomēr iesniedzējtiesa uzsver, ka strīds, kurā tika pasludināts minētais spriedums, atšķiras no pamatlietām, jo tās neattiecas uz nepilngadīgo, kuram ir piešķirts bēgļa statuss. Turklāt, tā kā Direktīvā 2003/86 ir paredzēts termiņš lēmuma par ģimenes atkalapvienošanas pieņemšanai, tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas neesot atkarīgas no tā, cik ātri vai mazāk ātri šis pieteikums tiek izskatīts. Katrā ziņā šajā gadījumā pamatlietā aplūkoto noraidošie lēmumi esot tikuši pieņemti 1980. gada 15. decembra likuma 12.*bis* panta 2. punktā noteiktajā termiņā.
- 22 Šādos apstākļos *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

Lietās C-133/19 un C-136/19:

- “1) Vai, lai garantētu Eiropas Savienības tiesību efektivitāti un nepadarītu neiespējamu tiesību uz ģimenes atkalapvienošanas izmantošanu, kas, prasītājas ieskatā, tai ir piešķirtas ar Direktīvas [2003/86] 4. pantu, šī norma ir jāinterpretē tādējādi, ka apgādnieka bērns var izmantot tiesības uz ģimenes atkalapvienošanas, ja viņš ir sasniedzis pilngadību, kamēr notiek tiesvedība par lēmumu, ar ko bērnam ir atteiktas šīs tiesības un kas ir pieņemts, kamēr viņš vēl bija nepilngadīgs?
- 2) Vai [Hartas] 47. pants un Direktīvas [2003/86] 18. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tas, ka lēmuma atcelšanas prasība, kas ir celta par tiesību uz ģimenes atkalapvienošanas atteikumu nepilngadīgam bērnam, tiek atzīta par nepieņemamu, pamatojot ar to, ka bērns ir sasniedzis pilngadību tiesvedības laikā, tādējādi liedzot viņam viņa prasības pret šo lēmumu izskatīšanu un pārkāpjot viņa tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību?”

Lietā C-137/19:

“Vai Direktīvas [2003/86] 4. panta 1. punkta [pirmās daļas] c) apakšpunkts, nepieciešamības gadījumā to lasot kopsakarā ar tās pašas direktīvas 16. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši tam, lai trešo valstu valstspiederīgos varētu kvalificēt kā “nepilngadīgus bērnus” minētās tiesību normas izpratnē, tiem ir jābūt “nepilngadīgiem” ne tikai brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums iecelšanas atļaujai uzturēšanās nolūkā, bet arī tad, kad administrācija galu galā pieņem lēmumu par šo pieteikumu?”

- 23 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 12. marta rīkojumu lietas C-133/19, C-136/19 un C-137/19 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma pasludināšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19, kā arī par jautājumu lietā C-137/19

- 24 Ar pirmo jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19, kā arī jautājumu lietā C-137/19, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka datums, uz kuru ir jāatsaucas, lai noteiktu, vai trešās valsts valstspiederīgais vai neprecējies bezvalstnieks ir “nepilngadīgs bērns” šīs tiesību normas izpratnē, ir datums, kurā tiek iesniegts pieteikums par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā nepilngadīgiem bērniem, vai tas, kurā šīs dalībvalsts kompetentās iestādes pieņem lēmumu par šo pieteikumu, attiecīgajā gadījumā – pēc prasības par lēmumu, ar ko ir noraidīts šis pieteikums, celšanas.
- 25 Šajā ziņā jāatgādina, ka Direktīvas 2003/86 mērķis ir veicināt ģimenes atkalapvienošanos un ka šī direktīva turklāt ir vērsta uz to, lai piešķirtu aizsardzību trešo valstu valstspiederīgajiem, tostarp nepilngadīgajiem (spriedums, 2019. gada 13. marts, E, C-635/17, EU:C:2019:192, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Šajā kontekstā minētās direktīvas 4. panta 1. punktā dalībvalstīm ir noteikti precīzi pozitīvi pienākumi, kuriem atbilst skaidri definētas subjektīvas tiesības. Šajā pašā direktīvā paredzētajos gadījumos tām ir noteikts pienākums atļaut ģimenes atkalapvienošanās atsevišķiem apgādnieka ģimenes locekļiem, neparedzot iespēju, ka tās varētu izmantot savu rīcības brīvību (spriedums, 2019. gada 13. marts, E, C-635/17, EU:C:2019:192, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 27 Atbilstoši Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktam dalībvalstis atļauj ieceļot un uzturēties “apgādnieka nepilngadīg[ajiem] bērni[em], arī adoptēti[iem] bērni[em], ja apgādniekam pār tiem ir aizbildnība un bērni ir atkarīgi no viņa vai viņas”.
- 28 Šajā ziņā, lai gan Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta otrajā daļā ir norādīts, ka nepilngadīgiem bērniem ir jābūt vecumā, kas ir mazāks par attiecīgās dalībvalsts likumā noteikto likumisko pilngadību, tajā nav precizēts brīdis, uz kuru ir jābalstās, lai izvērtētu, vai šis nosacījums ir izpildīts, un šajā ziņā nav veikta atsauce uz dalībvalstu tiesībām.
- 29 Lai gan saskaņā ar minēto tiesību normu dalībvalstīm ir atstāta rīcības brīvība noteikt likumiskās pilngadības vecumu, tomēr tām nevar tikt piešķirta nekāda rīcības brīvība attiecībā uz tā brīža noteikšanu, uz kuru ir jāatsaucas, lai novērtētu pieteikuma iesniedzēja vecumu Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta izpratnē.
- 30 Jāatgādina, ka gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa prasībām izriet, ka, lai noteiktu šīs tiesību normas, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, saturu un piemērošanas jomu, tā visā Eiropas Savienībā parasti ir interpretējama autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā it īpaši tiesību normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, *Ouhrami*, C-225/16, EU:C:2017:590, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Kā atgādināts šī sprieduma 25. punktā, Direktīvas 2003/86 mērķis ir veicināt ģimenes atkalapvienošanos. Šajā nolūkā, kā precizēts tās 1. pantā, šajā direktīvā ir paredzēti nosacījumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai, kuras ir trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā.
- 32 Turklāt, kā izriet no minētās direktīvas 2. apsvēruma, tajā ir atzītas pamattiesības un ņemti vērā Hartā ietvertie principi.

- 33 Šajā ziņā jāatgādina, ka dalībvalstīm, it īpaši to tiesām, ir ne tikai jāinterpretē savas valsts tiesības Savienības tiesībām atbilstošā veidā, bet arī jānodrošina, lai tās nebūtu pamatotas ar tādu atvasināto tiesību akta interpretāciju, kas būtu pretrunā Savienības tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 23. decembris, *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 34. punkts, kā arī 2012. gada 6. decembris, O. u.c., C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 78. punkts).
- 34 It īpaši Hartas 7. pantā, kurā ir paredzētas tiesības, kas atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. panta 1. punktā garantētajām tiesībām, ir atzīta privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība. Šī Hartas norma ir jāskata kopā ar pienākumu ņemt vērā bērna interešu prioritāti, kas atzīta tās 24. panta 2. punktā, un ievērojot bērna vajadzību regulāri uzturēt personīgas attiecības ar abiem viņa vecākiem, kas ir izteikta šī paša panta 3. punktā (spriedums, 2012. gada 6. decembris, O u.c., C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 76. punkts).
- 35 No tā izriet, ka Direktīvas 2003/86 tiesību normas ir jāinterpretē un jāpiemēro atbilstoši Hartas 7. pantam un 24. panta 2. un 3. punktam, kā turklāt tas izriet no šīs direktīvas 2. apsvēruma un 5. panta 5. punkta teksta, saskaņā ar kuru dalībvalstīm pieteikumi par ģimenes atkalapvienošanos ir jāizskata attiecīgo bērnu interesēs un rūpējoties par ģimenes dzīves sekmēšanu (spriedums, 2019. gada 13. marts, E., C-635/17, EU:C:2019:192, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Pirmkārt, ir jākonstatē, ka datuma, kurā attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde lemj par pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos šīs valsts teritorijā ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, atzīšana par datumu, uz kuru ir jāatsaucas, lai izvērtētu pieteikuma iesniedzēja vecumu Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta piemērošanas nolūkā, neatbilstu ne šīs direktīvas mērķiem, ne prasībām, kas izriet no Hartas 7. panta un 24. panta 2. punkta, jo šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir prasīts, lai visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, it īpaši tajās, ko veic dalībvalstis, piemērojot minēto direktīvu, prioritāri tiktu ņemtas vērā bērna intereses.
- 37 Kā secinājumu 43. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, kompetentās valsts iestādes un tiesas netiek mudinātas prioritārā kārtā izskatīt nepilngadīgo prasības pieteikumus ar steidzamību, kas nepieciešama, lai ņemtu vērā to neaizsargātību, un tādējādi tās var rīkoties veidā, kas apdraud šo nepilngadīgo personu tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos (pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, A un S, C-550/16, EU:C:2018:248, 58. punkts).
- 38 Šajā gadījumā no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka 2013. gada 9. decembrī B. M. M. savu nepilngadīgo bērnu B. S., B. M. un B. M. O. vārdā Beļģijas vēstniecībā Dakārā iesniedza pieteikumus uzturēšanās atļaujas saņemšanai ģimenes atkalapvienošanās nolūkā un ka tie 2014. gada 25. martā tika noraidīti, ievērojot Beļģijas likumā paredzētos termiņus.
- 39 Lai gan 2014. gada 25. aprīlī B. M. M., kā arī B. S., B. M. un B. O. cēla prasības par apturēšanu un šo noraidīto lēmumu atcelšanu *Conseil du contentieux des étrangers* un 2015.–2017. gadā viņi lūdza šai tiesai pieņemt lēmumu par viņu prasībām, ir skaidrs, ka tikai 2018. gada 31. janvārī, proti, trīs gadus un deviņus mēnešus pēc prasības celšanas, *Conseil du contentieux des étrangers* noraidīja minētās prasības kā nepieņemamas intereses trūkuma dēļ, pamatojoties uz to, ka datumā, kad tā pieņēma lēmumu, B. S., B. M. un B. M. O. bija pilngadīgi un tātad vairs neatbilda nosacījumiem, kas paredzēti tiesību normās, kuras reglamentē ģimenes atkalapvienošanās attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem.
- 40 Šajā ziņā jāuzsver, ka šādi izskatīšanas termiņi Beļģijā nešķiet ārkārtēji, jo, kā tiesas sēdē norādīja Beļģijas valdība, vidējais termiņš, kurā *Conseil du contentieux des étrangers* lemj par strīdiem ģimenes atkalapvienošanās jomā, ir trīs gadi. Šī pati valdība turklāt precizēja, ka prasītāju pamatlietā gadījumu šī tiesa nav uzskatījusi par prioritāru.
- 41 Tādējādi iepriekšējā punktā minētie apstākļi ilustrē faktu, ka tāda Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkta interpretācija, saskaņā ar kuru datums, uz kuru ir jāatsaucas, lai izvērtētu pieteikuma iesniedzēja vecumu šīs tiesību normas izpratnē, ir datums, kurā attiecīgās dalībvalsts

kompetentā iestāde pieņem lēmumu par pieteikumu par ieceļošanu un uzturēšanos šīs valsts teritorijā, neļautu nodrošināt, ka, piemērojot Direktīvu 2003/86, saskaņā ar Hartas 24. panta 2. punktu dalībvalstis prioritāri ņem vērā bērna intereses.

- 42 Otrkārt, šāda interpretācija atbilstoši vienlīdzīgas attieksmes un tiesiskās drošības principiem arī neļautu garantēt identisku un paredzamu attieksmi pret visiem pieteikuma iesniedzējiem, kuri hronoloģiski atrodas vienādā situācijā, jo tās rezultātā pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas apmierināšana tiktu padarīta atkarīga galvenokārt no apstākļiem, kuri ir atkarīgi no administrācijas vai valsts tiesas, it īpaši no lielāka vai mazāka ātruma, ar kādu pieteikums tiek izskatīts vai tiek pieņemts nolēmums par prasību, kas celta par lēmumu, ar kuru noraidīts šāds pieteikums, nevis no apstākļiem, kas ir atkarīgi no pieteikuma iesniedzēja (pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, A un S, C-550/16, EU:C:2018:248, 55. un 60. punkts).
- 43 Turklāt minētā interpretācija, ciktāl tās rezultātā tiesības uz ģimenes atkalapvienošanu tiek padarītas atkarīgas no nejausiem un neparedzamiem apstākļiem, kuri ir pilnībā atkarīgi no attiecīgās dalībvalsts kompetentajām valsts iestādēm un tiesām, varētu izraisīt būtiskas atšķirības pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanu izskatīšanā starp dalībvalstīm un vienas un tās pašas dalībvalsts ietvaros.
- 44 Šādos apstākļos vienīgi datuma, kurā iesniegts ieceļošanas un uzturēšanās pieteikums ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, ņemšana vērā, lai noteiktu, vai ir izpildīts Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunktā paredzētais nosacījums par vecumu, atbilst šīs direktīvas mērķiem, kā arī Savienības tiesību sistēmā aizsargātajām pamattiesībām. Šajā ziņā nav nozīmes tam, vai par šo pieteikumu tiek lemts tieši pēc pieteikuma iesniegšanas vai arī pēc tam, kad lēmums, ar kuru tas ir noraidīts, ir atcelts.
- 45 Šo secinājumu nevar atspēkot ar Beļģijas un Polijas valdības rakstveida apsvērumos izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru atbilstoši Direktīvas 2003/86 16. panta 1. punkta a) apakšpunktam, ja atļaujas piešķiršanas nosacījumi “vairs nav ievēroti”, dalībvalstis var atteikties izsniegt ieceļošanas un uzturēšanās atļauju ģimenes atkalapvienošanās nolūkā. Būtībā šīs valdības uzskata, ka, lai pieteikums par ģimenes atkalapvienošanu varētu tikt apmierināts, personai, kas prasa atkalapvienošanu, noteikti ir jābūt nepilngadīgai gan pieteikuma iesniegšanas datumā, gan lēmuma par šo pieteikumu pieņemšanas datumā.
- 46 Šajā ziņā jānorāda, ka pieteikuma iesniedzēja vecumu nevar uzskatīt par materiālu nosacījumu tiesību uz ģimenes atkalapvienošanu īstenošanai Direktīvas 2003/86 6. apsvēruma un 1. panta izpratnē, tāpat kā it īpaši šīs direktīvas IV nodaļā paredzēto. Proti, pretēji pēdējām minētajām, nosacījums par vecumu ir paša pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanu pieņemamības nosacījums, kura attīstība ir droša un paredzama un kuru tādējādi var novērtēt tikai šī pieteikuma iesniegšanas brīdī.
- 47 Līdz ar to uz pirmo jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19, kā arī uz jautājumu lietā C-137/19 ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/86 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka datums, uz kuru ir jāatsaucas, lai noteiktu, vai trešās valsts valstspiederīgais vai neprecējies bezvalstnieks ir nepilngadīgs bērns šīs tiesību normas izpratnē, ir datums, kurā ir iesniegts pieteikums par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, un nav tas datums, kurā šīs dalībvalsts kompetentās iestādes ir pieņēmušas lēmumu par šo pieteikumu, attiecīgajā gadījumā – pēc prasības, kas vērsta pret lēmumu, ar kuru ir noraidīts šis pieteikums.

Par otro jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19

- 48 Ar otro jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2003/86 18. pants, skatīts Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka prasība, kas celta par lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā attiecībā uz nepilngadīgu bērnu, tiek noraidīta kā nepieņemama tikai tadēļ, ka tiesvedības gaitā bērns ir sasniedzis pilngadību.
- 49 Šajā ziņā, pirmkārt, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka šis jautājums ir balstīts uz pieņēmumu, ka nepilngadīgam bērnam, kas sasniedzis pilngadību, kamēr notiek tiesvedība par lēmumu, ar kuru ir noraidīts viņa pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās, vairs nav nekādas intereses, lai šis lēmums tiktu atcelts, tāpēc kompetentajai tiesai obligāti ir jānoraida viņa prasība.
- 50 Kā izriet no atbildes uz pirmo jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19 un uz jautājumu lietā C-137/19, šāds pieņēmums ir kļūdainš, jo iepriekšējā punktā norādītajā situācijā šāds pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās nevar tikt noraidīts tikai tāpēc, ka attiecīgais bērns ir sasniedzis pilngadību tiesvedības laikā.
- 51 Otrkārt, jānorāda, ka, lai gan Direktīvas 2003/86 5. panta 4. punktā ir paredzēts principiāls deviņu mēnešu termiņš, kurā attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm ir pienākums personai, kas iesniegusi pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanās, paziņot attiecībā uz viņu pieņemto lēmumu, tomēr tajā tiesai, kas izskata prasību par lēmumu, ar kuru noraidīts šis pieteikums, nav noteikts nekāds termiņš nolēmuma pieņemšanai.
- 52 Tomēr šīs direktīvas 18. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka apgādniekam vai viņa ģimenes locekļiem ir tiesības apstrīdēt šādu lēmumu tiesā, un ir noteikts, ka šīm dalībvalstīm ir jānosaka procedūra un pilnvaras attiecībā uz šo tiesību īstenošanu.
- 53 Lai gan tādējādi šajā tiesību normā dalībvalstīm ir atzīta zināma rīcības brīvība, it īpaši paredzēt noteikumus attiecībā uz prasības par lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās, izskatīšanu, jānorāda, ka, lai gan ir šāda rīcības brīvība, dalībvalstīm, īstenojot Direktīvu 2003/86, ir jāievēro Hartas 47. pants, kurā ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir pārkāptas, ir paredzētas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 55. punkts).
- 54 Kā secinājumu 42. un 44. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, Direktīvas 2003/86 18. pantā, skatītā Hartas 47. panta gaismā, tiek prasīts, ka valsts tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas apgādniekam un viņa ģimenes locekļiem ļauj īstenot savas tiesības apstrīdēt tiesā lēmumus, ar kuriem ir noraidīts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās, ir jābūt efektīviem un reāliem.
- 55 Līdz ar to šāda prasība nevar tikt noraidīta kā nepieņemama tikai tadēļ, ka attiecīgais bērns tiesvedības laikā ir sasniedzis pilngadību.
- 56 Turklāt un pretēji tam, ko ir apgalvojušas dažas dalībvalstis, kas ir iesniegušas apsvērumus, prasības, kas celta par lēmumu, ar kuru ir noraidīts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās, noraidīšana nepieņemamības dēļ nevar tikt pamatota ar konstatējumu, kā tas ir šajā gadījumā, ka attiecīgās personas vairs nav ieinteresētas, lai tiesa, kas izskata lietu, taisītu nolēmumu.
- 57 Nevar izslēgt, ka trešās valsts valstspiederīgais, kura pieteikums par ģimenes atkalapvienošanās ir ticis noraidīts, pat pēc pilngadības sasniegšanas saglabā interesi, lai tiesa, kas izskata prasību par šo noraidījumu, lemj pēc būtības, jo dažās dalībvalstīs šāds tiesas nolēmums ir nepieciešams, lai it īpaši ļautu pieteikuma iesniedzējam celt prasību par zaudējumu atlīdzību pret attiecīgo dalībvalsti.

- 58 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu lietās C-133/19 un C-136/19 ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/86 18. pants, skatīts Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka prasība par pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas attiecībā uz nepilngadīgu bērnu noraidīšanu tiek noraidīta kā nepieņemama tikai tādēļ, ka bērns tiesvedības laikā ir sasniedzis pilngadību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanas 4. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka datums, uz kuru ir jāatsaucas, lai noteiktu, vai trešās valsts valstspiederīgais vai neprecējies bezvalstnieks ir nepilngadīgs bērns šīs tiesību normas izpratnē, ir datums, kurā ir iesniegts pieteikums par ieceļošanu un uzturēšanos ģimenes atkalapvienošanās nolūkā attiecībā uz nepilngadīgiem bērniem, un nav tas datums, kurā šīs dalībvalsts kompetentās iestādes ir pieņēmušas lēmumu par šo pieteikumu, attiecīgajā gadījumā – pēc prasības, kas vērsta pret lēmumu, ar kuru ir noraidīts šis pieteikums.
- 2) Direktīvas 2003/86 18. pants, skatīts Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka prasība par pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanas attiecībā uz nepilngadīgu bērnu noraidīšanu tiek noraidīta kā nepieņemama tikai tādēļ, ka bērns tiesvedības laikā ir sasniedzis pilngadību.

[Paraksti]